

**УВАГА.
МОВЛЕННЯ**

ПЛАН

- 1. Поняття про увагу.
- 2. Види уваги.
- 3. Властивості уваги.
- 4. Мова, мовлення.
- 5. Різновиди мовлення.

1. ПОНЯТТЯ ПРО УВАГУ

На людину одночасно впливає велика кількість подразників. Однак доходять до свідомості лише ті з них, які виявляються найбільш значимими для особистості. Вибірковий, спрямований характер психічної діяльності складає сутність уваги.

Увага - зосередженість діяльності суб'єкта в певний момент часу на якомусь реальному або ідеальному об'єкті - предметі, події, образі, міркуванні тощо (В.І. Страхов).

Увага не психічний процес, а форма організації свідомості та умова успішного протікання психічних процесів та станів. Увага не має власного змісту, виявляє свою дію у зв'язку з відчуттями, сприйняттями, пам'яттю, мисленням тощо. Ці явища актуалізуються у людини не самі собою, а під впливом спрямованості особистості. Отже, увага є вибірковою спрямованістю й зосередженістю свідомості особистості на об'єктах, що відповідають її потребам, інтересам та цілям діяльності або поведінки.

Види уваги

Мимовільна
увага

Довільна
увага

Післядовільна
увага

2. ВИДИ УВАГИ

Фактори, що викликають мимовільну увагу:

інтенсивність (сила) подразника

новизна подразника

контраст подразників

відповідність внутрішньому стану організму (потребам)

безпосередній інтерес

загальна спрямованість особистості

МИМОВІЛЬНА УВАГА

Механізми мимовільної уваги спільні у людей із тваринами. Це, насамперед, орієнтувальний рефлекс або, за визначенням І. Павлова, рефлекс «що таке?».

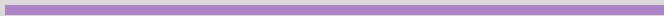
Мимовільна увага є вже в маленької дитини, але на перших етапах онтогенезу вона має хитливий і відносно вузький за обсягом характер (дитина раннього й дошкільного віку дуже швидко втрачає увагу до нового подразника, орієнтувальний рефлекс у неї швидко згасає чи гальмується появою будь-якого іншого подразника), обсяг її уваги відносно вузький і вона не може розподіляти свою увагу між декількома подразниками.

ДОВІЛЬНА УВАГА

Довільна увага має цілеспрямований характер і вимагає вольового зусилля. Основний факт, що вказує на наявність у людини особливого типу уваги, невластивого тварині, полягає в тому, що людина довільно може зосереджувати свою увагу то на одному, то на іншому об'єкті, навіть у тих випадках, коли в навколишній обстановці нічого не змінюється.

За видом діяльності увагу
поділяють на такі типи:

сенсорна увага

інтелектуальна увага

моторна увага

ПІСЛЯДОВІЛЬНА
УВАГА (ПОНЯТТЯ
БУЛО ВВЕДЕНЕ М. Ф.
ДОБРИНІНИМ)

Якщо в цілеспрямованій діяльності для особистості стають цікавими й значимими зміст і сам процес, а не тільки результат, як при довільному зосередженні, є підстава говорити про післядовільну увагу.

Діяльність так захоплює в цьому випадку людину, що їй не потрібно вольових зусиль для підтримки уваги. Післядовільна увага характеризується тривалою високою зосередженістю, з нею обґрунтовано пов'язують найбільш інтенсивну й плідну розумову діяльність, високу продуктивність усіх видів праці.

3. Властивості уваги:

Стійкість
уваги

Зосередже-
ність
(концентра-
ція)

Здатність до
переключен
ня уваги

Розподіл
уваги

Обсяг уваги

Стійкість уваги виявляється в здатності тривалий час утримуватися на будь-якому об'єкті, не відволікаючись і не послаблюючись. Стійкість залежить від:

складності завдання

наявності перешкод

установки й інтересу

особливостей нервової системи

СТІЙКІСТЬ УВАГИ

Зосередженість

(концентрація) — це утримання уваги на якому-небудь об'єкті.

Таке утримання означає виділення «об'єкта» як деякої фігури із загального тла.

Оскільки рівень ясності і виразності визначається інтенсивністю зв'язку з об'єктом, або стороною діяльності, при цьому концентрованість уваги виражатиме інтенсивність цього зв'язку. Таким чином, під концентрацією уваги розуміють інтенсивність зосередження свідомості на об'єкті.

У 2018 році американський стартап Humt створив гарнітуру Edge для стимуляції тієї частини мозку, що відповідає за навчання та пам'ять. Технологія заснована на новій формі неінвазивної стимуляції мозку. Клінічні дослідження в цій галузі тривають понад 20 років. За цей час дослідники дійшли висновку, що вона безпечна. В основному її використовують для підвищення концентрації.

Закономірності переключення:

успішність
переключення
знижується
під час
переходу від
легкої до
важкої
діяльності;

чим цікавіша
була
попередня й
менш цікава
подальша
діяльність,
тим важче
переключення
;

перехід до
нової
діяльності
значно
важчий, якщо
не довершена
попередня;

при глибокому
зосередженні
переключення
досягається із
суттєвим
зусиллям; ясність
і чіткість мети
нової діяльності,
її значимість для
особистості
поліпшують
переключення.

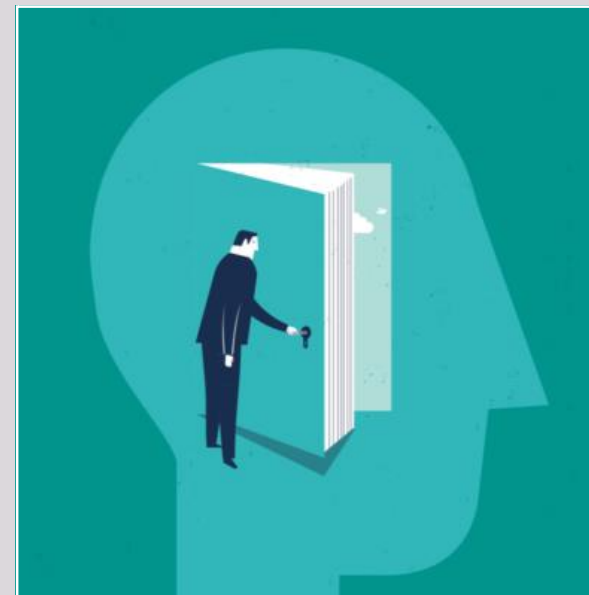
ЗДАТНІСТЬ ДО ПЕРЕКЛЮЧЕННЯ УВАГИ

**Здатність до
переключення уваги**
— навмисне її
переведення з одного
об'єкта на інший, з
одного виду діяльності
на інший. Можна
говорити про повне й
неповне переключення.
У першому випадку
попередня діяльність не
гальмує ту, на яку була
переключена увага, у
другому — така
інтерференція присутня.

Розподіл уваги полягає в здатності роззосередити увагу на значному просторі, паралельно виконувати кілька видів діяльності або робити кілька різних дій.

Обсяг уваги — це така її характеристика, яка визначається кількістю інформації, здатної одночасно зберігатись у сфері підвищеної уваги (свідомості) людини.

Закономірності розподілу уваги

чим складніші
види
діяльності, які
сполучаються,
тим важче
досягати
розподілу
уваги;

важко
сполучати два
види
розумової
діяльності;

розподіл
найефективні
ший за умови
сполучення
розумової й
моторної
діяльності

ЗАКОНОМІРНОСТІ РОЗПОДІЛУ УВАГИ

Так, при сприйманні тексту, легко сприймаються слова з 14 літер. Разом з тим, сприймаючи об'єкт в цілому, людина може не помічати в ньому помилок. У молодшому шкільному віці обсяг уваги порівняно малий. З часом він розширюється.

Основною умовою розширення обсягу уваги є формування умінь групувати, систематизувати, поєднувати за суттю матеріал, який сприймається.

МОВА, МОВЛЕННЯ

Мова - суто людський засіб спілкування в духовному і практичному житті людини і являє собою систему знаків для передавання, приймання і використання інформації.

Мовлення – це акт вживання людиною мови для спілкування.

Слово - як одиниця мови має два аспекти - зовнішній, звуковий (фонетичний) і внутрішній, змістовий (семантичний). Єдність цих двох аспектів (але не тотожність) утворює слово.

ЗАСВОЄННЯ МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ ПРОХОДИТЬ 3 ЕТАПИ:

- 1) домовий період (від 2 до 5 місяців) - гуління (а-а-а), лепет (утворення складів ба-ба-ба, ма-ма-ма). У цей період мовлення дитини називають егоцентричним. Згідно теорії Жана Піаже воно переходить у звукове мовлення.
- 2) первинного засвоєння мови - (11 місяців - 1.5 року) фонетика мови, окремі слова, окремі речення. Як що в цьому віці дитина не чує рідної мови, вона ніколи повноцінно не засвоїть граматики.
- 3) 1,5-3 років - сензитивний період розвитку мовлення. Якщо в цьому віці дитина не буде в середовищі людей, - ніколи не буде розмовляти повноцінно (приклад дітей у “вежі”).

ФІЗІОЛОГІЧНИЙ МЕХАНІЗМ МОВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Як подразник слово має три форми вираження: слово почуте, слово побачене, слово вимовлене.

- **У слуханні** - слуховий аналізатор і відповідні мозкові структури, що забезпечують розуміння, слухові образи;
- у розмові - мовний аналізатор - органи мовлення - язик, губи, голосові зв'язки і т.д.
- **при читанні і письмі** - зоровий і руховий аналізатори.

РІЗНОВИДИ МОВЛЕННЯ

I. Діалогічне мовлення

II. Монологічне мовлення

III. Письмове мовлення

IV. Внутрішнє мовлення

Діалогічним називається мовлення між двома або кількома співрозмовниками, які міняються ролями: то один з них, то другий виконує роль мовця або слухача.

Монологічне мовлення - це таке мовлення, коли говорить одна особа, а решта слухає, сприймає її промову (доповідь, лекція, виступ на зборах, пояснення викладачем нового матеріалу).

Письмове мовлення - особливий різновид монологічного мовлення, що дає змогу спілкуватися за відсутності співрозмовника.

Внутрішнє мовлення виступає як засіб обмірковування, планування, засіб інтелектуальної діяльності, мрії, фантазії, уяви.

**ДЯКУЮ ЗА
УВАГУ**